כו א מי"י פט"ז מהל' פסוה"מ הלכה ט:

שיטה מקובצת

א) מיא בעלמא קא מדי. ואין זה קרבו כל מתיריו בשלמא לרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר אם כן צריך שיחשוב בכל ההזאות והוי שפיר קרבו כל מתיריו דאין שם פסול אחר רק מחשבה שלא בזמנו ואינו נגמר עד שיפגל בכולן אלא לר"מ דאית ליה מפגלין בחצי מתיר א"כ כי פיגל בראשונה גמר פיגולו בכך מכאן ואילך כי מדי מיא בעלמא כו': **ב)** בארבעה פרים כו' מה דנקט בקונטרס (שיהרו הקרנות) [דהזאות דשהרו של מזבח הוא קודם מתנות דקרנות] לא דף דר' מתנות דקרנות הוו קודם שיהרו כדמוכח במס' יומא. ומה שמשמע מפי' שאם נשפך הדם אחר שהתחיל להזות על המזבח קודם שנגמר כל הזאות של מזבח בין הזאה דקרנות להזאות דשיהרו דאינו צריך לחזור ולהתחיל הזאות דמזבח אינו כן דמשמע ביומא דכל ההזאות דמזבח כחדא חשיבי ואם נשפך הדם בין קרנות לשבע או באמצע שבע צריך להתחיל לראש של ההזאות של מזבח ואפילו למאן דאית ליה דמקום שפסק יתחיל וא"ת א"כ ד' פרים וד' שעירים היכי משכחת לה ר"ל כגון שחיטב בשלישית בהזאה אחרונה של מזבח ונשפך הדם שצריך להביא פר ושעיר אחר משום שירים שהיו נשפכין על מזבח החיצון וקסבר שירים מעכבי ופלוגתא היא ביומא וא"ת מאי שירים שייך הכא כיון דגמר כבר כל ההזאות הא לא שירים ניגנו כיון דאין צריך להזות עוד כי אם לשפוך על מזבח החיצון ור"ל משום דאיכא [מ"ד] במס' יומא שאם נשפך קודם שפיכת שירים יתחיל השני במזבח להזות הזאה אחת על המזבח והוו להו שירים וא"ת אמאי נקט ד' פרים וד' שעירים בב' פרים וב' שעירים סגי ר"ל משום שיעורי דרב אשי דזבחים דאמר בראשונה כו' וברביעית וצ"ל שפיגל באחרונה דאל"כ לא קרבו מתריו והא דקתני פיגל בראשונה כו' בגמר כל אחד מיירי וקרי ראשונה כל הזאות שלפני ולפנים ושניה כל הזאות של פרכת וא"ת כיון דכל מ"ג הזאות מעכבות זו את זו ואם חיסר אחת מהן לאו כלום עביד א"כ כי פיגל באחת מן הזאות איך קרית ליה קרבו כל מתיריו הרי חסר אותה של פיגול ור"ל דלא קרינן ליה חיסרון אותה שפיגל בה דמ"מ מהניא לאקבועי בפיגול לחייב עליו כרת דהרצאה כתיב ביה כדאמרינן הכרצאת כשר כך הרצאת פסיל. עוד בארבעה פרים וארבעה שעירים פ"ה שחט פר ושעיר ההזה הזאות פנים ופיגל באחרונה ונשפך הדם וחזר ושחט השני ופיגל באחרונה של היכל ונשפך ושחט [השלישי ונתן] על טיהרו ופיגל באחרונה ונשפך הדם ושחט פר ושעיר אחר ונתן ד' מתנות של קרנות בשתיקה ולכך פי' פיגל באחרונה דאי [פיגל] בראשונה כי מדי מיא בעלמא קא מדי ולא הוו קרבו כל מתיריו של אותו פר ושעיר כמצותו אבל כשפגל באחרונה כל מה שנעשה באותו פר [קרב] כמצותו עד אותה של פיגול

ג) זבחים מב.; זבחים כח: מנ:; **ד)** [ויומא מז: זבחים מב: פפ:]; **ה)** [ויומא פ: זבחים מב: נב: קיח.]; **ו)** [פסחים סב:]; **ז)** [פסחים סב.]. **ח)** [לעיל יד.], **ט)** כ"ל ק מ"ג, **י)** כתותה. כ"ק, **יא)** כ"ל בקנלה ושמיטה כו', **יב)** בשמיטה אז בקנלה איפסל כו'. כ"ק, **יג)** בהולכה דקומץ. כ"ק, **יד)** ומ"ד כשר קסבר אין דרך אכילה בכך. כ"ק, **טו)** כ"ל בקנלה ושמיטה כו' דמי מציע בשמיטה אז בקנלה איפסל כו'. כ"ק, **טז)** כמו מתמלת עבודה לגמר עבודה דמסני גזירה. כ"ק,

הגהות הב"ח

(א) גמ' הקטיר שומשום לאכול למחר עד וכו' טלו מהו רב מקדה: **(ב)** רש"י ד"ה אף הרצאת פסול: **(ג)** ד"ה כד' פרים וכו' קרבו כל מתיריו: **(ד)** ד"ה חטוכה וכו' לעבב הס"ל ותמ"ל מ"ש שאינה מתרת שחיטבה אינה: **(ה)** ד"ה ה"ג נמ לו:

מוסף רש"י

הובא בענוגד הקודם

שיטה מקובצת (המשך)

הולכה אינה מתרת כלל והשתא פריך שפיר דס"ד [דשחיטה] אינה מתרת ומסיק דשחיטה מתרת הדם: **ט)** מתרת היא ופליגי: **י)** תיבות את הקומץ בשתיקה נמחק: **יא)** מ"ד פיגול כר"מ ה"ה דהוי מצי למימר אימר דשמעת ליה חצי מתיר ואכילה שלימה חצי מתיר וחצי אכילה מי שמעת ליה אלא בלאו הכי פריך שפיר: ומ"ד פסול כרבנן מצינו למימר דהיינו דבנן דרבי דאמר איהו אומר אני שזה כשר מכלל דפליגי רבנן עליה דאי רבנן דאמרי דמתיחין הני מילי בחצי מתיר ואכילה שלימה דגזר קומץ אטו קומץ דמנחת חוטא כדאמרינן לעיל. תו"ח: **יב)** דחישב בשיעורו. פ"ה דחשיב שיעור הקטרה דהקומץ הוי הקטרה שלימה וא"ת לעיל דקאמר הקדים מולים לערלים ומוקמא התם סימן אחד למולים וסימן אחד לערלים אמאי פסל ר' מאיר הא לא הוי חשיב בשיעור שחיטה ור"ל דמ"מ לא הוי שומשום דבר מסויים כמו סימן אחד של שחיטה דאין דרך הקטרה בכך ואפי' לר"י דאמר לקמן יש הקטרה בפחות מכזית הני מילי חצי זית אבל שומשום לא הוי דרך הקטרה. תו"ח: **יג)** מתירין דלא מחייבי כרת על אכילתו עד שיקרבו בהכשר כו': **יד)** בקבלה איפסול וכי זריק: **טו)** הזאות כולה: **טז)** א' להיכל וכן למזבח: **יז)** בפנים דבמקום: **יח)** בשעת מתן אדבע ותיבת מתנות נמחק: **יט)** כמאן דאמר אין מערבין אלא מכל: **כ)** כהקטרה היא ופליגי: **כא)** דאפשר להרשיט להו זה לזה וה"ה דמצי למימר רש"י כגון ששחט בצד המזבח וזריק ליה כדאמרינן פ"ק דזבחים: **כב)** פסחים דבחצי מתיר פליגי בסימן אחד ששני סימנין מתירין הבשר לאכילה אלמא: **כג)** לחם הקדקיש: **כד)** מבעי ליה כיון דלא איירי לעיל בהולכה דהקטרה הס"ד נמי אלא נתן דקתני נתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה: **כה)** כשיעור שומשום מן הקומץ ע"מ לאכול

כי מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי. הקשה בקונטרס [א] בקומץ ושומטן נמי ניימא דלא מיפגל דכי חשיב בקבלה איפסיל וכי זרק מיא זריק [ב] ותירץ בפ' בית שמאי (זבחים דף מנ: וסס) דהתם גזירת הכתוב הוא אבל כאן תירץ דהתם אותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה אבל הכא בקדושתה אבל הכא הזאות כולהו חדא עבודה ולא קרבו כל מתיריו אותה עבודה בקדושתה וקשה דאם כן פיגל בקומץ ולא בלבונה לר"מ אמאי הוי פיגול באחי מתיר הא חד עבודה לא נעשית בקדושתה וכי מקטיר לבונה עפרא בעלמא מקטרי וכי תימא משום דהוו ג' מיינן אכתי קשה משני בזיכין אם לא נאמר דכיון דבעו שני כלים הוו כשני מיינן ור"מ מפרש דבחד מקום פשיטא ליה דלא אמרי' מיא בעלמא הוא דקא מדי [ג] תחילת עבודה בגמר עבודה והכא גזירת הכתוב אבל בשני מקומות בהכי לא איירי קרא ומיא בעלמא קא מדי:

משכחת לה בד' פרים. פי' בקונטרס פר ושעיר פיס וחיסב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פיס:

הדרן עלך הקומץ וזבחים

והא בין בין קתני קשיא. דמשמע באחת ולא בשתים: **ירלה.** פיגול הוא לא ירלה (ויקרא יט) וכתיב בכשר ירלה לקרבן אשם (שם כב): **אף** [ד] **פסול עד שיקרבו כל מתירין.** [ה] לא מחיינן כרת על אכילת פסול עד שיקרבו כל מתירין באותה עבודה שהוא מתפגל בה: **והאי כיון דחשיב כו'.** ואי קשיא [ו] בקומץ ושומטן נמי ניימא דלא מיפגל דכי חשיב [ז] בקבלה איפסול כי זריק מיא בעלמא זריק לאו פירכא היא דהתם אותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה אבל הכא הזאות [יא] חדא עבודה היא: **משכחת לה.** דמפגלי כולהו: **בד' פריס וד' שעירים.** פר ושעיר פיס וחיסב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פיס והביא פר ושעיר ח' [ט] וח' למזבח לשבע הזאותיו וכן לקרנות דבכל ח' קרבו[יב] מתירין דהא כולם כשרים וא"ל לחזור ולהזות מן השני בפנים [יג] ומקום שפוסק הוא מתחיל כדאמרינן במסכת יומא בפרק הויליו לו (דף סח.): **לפיגול מרלה.** לענין כן הן חטובות שלא יצא מידי פיגול: **מערבין לקרנות.** פלוגתא היא בפרק הויליו לו (שם דף מז:): **הא.** דקתני מ"ג כמ"ד מערבין דס פר ושעיר בשעת יד[יד] מרבע מתנות דקרנות דמזבח הפנימי: **והא.** דקתני מ"ז כמ"ד [טו] מכל אחד נותן ד' מתנות ואייתר להו ד': **שירים.** שלא כל ההזאות מעכבי אם לא שפכן על יסוד מזבח החיצון והוו להו מ"ח: **והא.** דקתני מ"ז כמ"ד שירים לא מעכבי. ופלוגתא היא בפרק הויליו לו (יומא סב.): **פיגל** [טז] **בהולכה.** קומץ מאי מי הוא חלי עבודה ופליגי רבנן עד שיפגל בכל המתיר כלומר אף בהולכת לבונה אז לא פליגי: **בקמיצה.** דהוא עבודה שלימה לאין קמיצה בלבונה: **בהקטרה.** [טז] ופליגי: **כל עבודה שאינה מתרת.** כגון הולכה דלא מיעכבא לאפסל להשיבו [יז] זה לזה: **תשובה לפגל עליה בפני עצמה.** דליכא למימר עד שיפגל בכל המתיר דהא לאו מתיר הוא ואין כח לאחרת לעכב [יח] שחיטתה אינה מתרת לא בשר ולא אימורין דזריקה מתיר[יט]: **כגון המזבח.** [כ] בקבלה איפסול וכי זריק: [כא] האזות כולה: [כב] א' להיכל וכן למזבח: [כג] בפנים דבמקום: [כד] בשעת מתן אדבע ותיבת מתנות נמחק: [כה] כמאן דאמר אין מערבין אלא מכל: [כו] כהקטרה היא ופליגי: [כז] דאפשר להרשיט להו זה לזה וה"ה דמצי למימר רש"י כגון ששחט בצד המזבח וזריק ליה כדאמרינן פ"ק דזבחים: [כח] פסחים דבחצי מתיר פליגי בסימן אחד ששני סימנין מתירין הבשר לאכילה אלמא: [כט] לחם הקדקיש: [ל] מבעי ליה כיון דלא איירי לעיל בהולכה דהקטרה הס"ד נמי אלא נתן דקתני נתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה: [לא] כשיעור שומשום מן הקומץ ע"מ לאכול

והא בין בין קתני קשיא: אמר מר [ג] ר"מ אומר פגול וחייבין עליו כרת מכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל המתירין [ד] דאמר מר יצאה בהרצאת כשר כך הרצאת פסול מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל המתירין אף הרצאת פסול עד שיקרבו כל המתירין והאי כיון דחשיב בה בפנים פסליה כי מדי בהיכל [ה] מיא בעלמא הוא דקא מדי אמר רבה משכחת לה [ו] בארבעה פרים וארבעה שעירים רבא אמר אפילו תימא פר אחד ושעיר אחד לפגולי מרצי ארבעים ושלש והתניא ארבעים ושבע לא קשיא הא כמ"ד [ז] מערבין לקרנות והא כמ"ד אין מערבין והתניא ארבעים ושמונה לא קשיא הא כמ"ד [ח] שירים מעכבין הא כמ"ד [ט] שירים לא מעכבין: איבעיא להו פיגל בהולכה מהו אמר ר' יוחנן הולכה כקמיצה וריש לקיש אמר הולכה כהקטרה בשלמא לריש לקיש איכא נמי הולכה דלבונה אלא לרבי יוחנן מ"ט אמר רבא קסבר רבי יוחנן [י] כל עבודה שאינה מתרת עבודה חשובה היא לפגל עליה בפני עצמה א"ל אביי הרי שחיטת אחד מן הכבשים דעבודה שאינה [יא] מתירתה ופליגי דתנן שחט אחד מן הכבשים לאכול שתי חלות למחר הקטיר אחד מן הבזיכין לאכול שני סדרים למחר ר"מ אומר פגול וחייבין עליו כרת וחכ"א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר א"ל מי סברת לחם בתנור קדוש שחיטת כבשים מקדשא ליה והבא לקדש כבא להתיר דמי מתיב רב שימי בר אשי [יב] אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כשר הקדים ערלים למולים פסול וקיי"ל דבחצי [יג] מתיר פליגי א"ל מי סברת דם בצואר בהמה קדוש דם סכין מקדשא ליה והבא לקדש כבא להתיר דמי תא שמע בד"א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך מאי לאו הילוך דהקטרה לא הילוך דמתן כלי אי הכי במתן כלי ובהילוך בהילוך ובמתן כלי מיבעי ליה הא לא קשיא תני הכי בא לו להקטרה בא לו להולכה מיבעי ליה הא לא קשיא כיון דהולכה צורך דהקטרה היא קרי לה הקטרה אלא נתן [יד] את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה קשיא: הקטיר שומשום לאכול (טו) שומשום עד שכלה קומץ כולו רב חסדא ורב המנונא ורב ששת חד אמר פיגול וחד אמר [א] פסול וחד אמר כשר לימא [ב] מ"ד פיגול כר"מ ומ"ד פסול כרבנן ומ"ד כשר [ג] כרבי ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר' מאיר התם אלא [ד] דחישב בשיעורו אבל הכא דלא חישב בשיעורו לא ועד כאן לא קא אמרי רבנן התם אלא דלא חישב ביה בכוליה מתיר אבל הכא דחישב ביה בכוליה מתיר ה"נ דפגיל ועד כאן לא קא אמר רבי התם אלא דלא הדר מלייה מאותה עבודה אבל הכא דהדר מלייה מאותה עבודה הכי נמי דפסיל אלא מ"ד פיגול דברי הכל מאן דאמר פסול דברי הכל מאן דאמר כשר דברי הכל מאן דאמר פיגול דברי הכל קסבר דרך אכילה בכך ודרך הקטרה בכך ומ"ד פסול דברי הכל קסבר [טו] (אין) דרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה בכך והואי לה כמנחה שלא הוקטרה ומאן דאמר כשר דברי הכל קסבר דרך הקטרה בכך ואין דרך אכילה בכך: אמרי חריפי

ולא בין בין קתני. דמשמע באחת ולא בשתים: **ירלה.** פיגול הוא לא ירלה (ויקרא יט) וכתיב בכשר ירלה לקרבן אשם (שם כב): **אף** [ד] **פסול עד שיקרבו כל מתירין.** [ה] לא מחיינן כרת על אכילת פסול עד שיקרבו כל מתירין באותה עבודה שהוא מתפגל בה: **והאי כיון דחשיב כו'.** ואי קשיא [ו] בקומץ ושומטן נמי ניימא דלא מיפגל דכי חשיב [ז] בקבלה איפסול כי זריק מיא בעלמא זריק לאו פירכא היא דהתם אותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה אבל הכא הזאות [יא] חדא עבודה היא: **משכחת לה.** דמפגלי כולהו: **בד' פריס וד' שעירים.** פר ושעיר פיס וחיסב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פיס והביא פר ושעיר ח' [ט] וח' למזבח לשבע הזאותיו וכן לקרנות דבכל ח' קרבו[יב] מתירין דהא כולם כשרים וא"ל לחזור ולהזות מן השני בפנים [יג] ומקום שפוסק הוא מתחיל כדאמרינן במסכת יומא בפרק הויליו לו (דף סח.): **לפיגול מרלה.** לענין כן הן חטובות שלא יצא מידי פיגול: **מערבין לקרנות.** פלוגתא היא בפרק הויליו לו (שם דף מז:): **הא.** דקתני מ"ג כמ"ד מערבין דס פר ושעיר בשעת יד[יד] מרבע מתנות דקרנות דמזבח הפנימי: **והא.** דקתני מ"ז כמ"ד [טו] מכל אחד נותן ד' מתנות ואייתר להו ד': **שירים.** שלא כל ההזאות מעכבי אם לא שפכן על יסוד מזבח החיצון והוו להו מ"ח: **והא.** דקתני מ"ז כמ"ד שירים לא מעכבי. ופלוגתא היא בפרק הויליו לו (יומא סב.): **פיגל** [טז] **בהולכה.** קומץ מאי מי הוא חלי עבודה ופליגי רבנן עד שיפגל בכל המתיר כלומר אף בהולכת לבונה אז לא פליגי: **בקמיצה.** דהוא עבודה שלימה לאין קמיצה בלבונה: **בהקטרה.** [טז] ופליגי: **כל עבודה שאינה מתרת.** כגון הולכה דלא מיעכבא לאפסל להשיבו [יז] זה לזה: **תשובה לפגל עליה בפני עצמה.** דליכא למימר עד שיפגל בכל המתיר דהא לאו מתיר הוא ואין כח לאחרת שחיטתה אינה מתרת לא בשר ולא אימורין דזריקה מתיר[יט]: **כגון המזבח.** [כ] בקבלה איפסול וכי זריק: [כא] האזות כולה: [כב] א' להיכל וכן למזבח: [כג] בפנים דבמקום: [כד] בשעת מתן אדבע ותיבת מתנות נמחק: [כה] כמאן דאמר אין מערבין אלא מכל: [כו] כהקטרה היא ופליגי: [כז] דאפשר להרשיט להו זה לזה וה"ה דמצי למימר רש"י כגון ששחט בצד המזבח וזריק ליה כדאמרינן פ"ק דזבחים: [כח] פסחים דבחצי מתיר פליגי בסימן אחד ששני סימנין מתירין הבשר לאכילה אלמא: [כט] לחם הקדקיש: [ל] מבעי ליה כיון דלא איירי לעיל בהולכה דהקטרה הס"ד נמי אלא נתן דקתני נתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה: [לא] כשיעור שומשום מן הקומץ ע"מ לאכול

כי מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי. הקשה בקונטרס [א] בקומץ ושומטן נמי ניימא דלא מיפגל דכי חשיב בקבלה איפסיל וכי זרק מיא זריק [ב] ותירץ בפ' בית שמאי (זבחים דף מנ: וסס) דהתם גזירת הכתוב הוא אבל כאן תירץ דהתם אותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה אבל הכא בקדושתה אבל הכא הזאות כולהו חדא עבודה ולא קרבו כל מתיריו אותה עבודה בקדושתה וקשה דאם כן פיגל בקומץ ולא בלבונה לר"מ אמאי הוי פיגול באחי מתיר הא חד עבודה לא נעשית בקדושתה וכי מקטיר לבונה עפרא בעלמא מקטרי וכי תימא משום דהוו ג' מיינן אכתי קשה משני בזיכין אם לא נאמר דכיון דבעו שני כלים הוו כשני מיינן ור"מ מפרש דבחד מקום פשיטא ליה דלא אמרי' מיא בעלמא הוא דקא מדי [ג] תחילת עבודה בגמר עבודה והכא גזירת הכתוב אבל בשני מקומות בהכי לא איירי קרא ומיא בעלמא קא מדי:

משכחת לה בד' פרים. פי' בקונטרס פר ושעיר פיס וחיסב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פיס:

הדרן עלך הקומץ וזבחים

א) מולי ל"ל לאיתה מתרת עבודה דשוכה בתכיתה והוי אף שאינו מתפגל בתכיתה כמתפגל: **ב)** נגלא דכרו ז"ל ר"ל דהסבר מקשה מדרבנן דפליגי עליה וס"ל דאף דמתפגל בפנים עם דבר הנעשה במקן פיגל והו"ל:

ג) מיא בעלמא קא מדי. ואין זה קרבו כל מתיריו בשלמא לרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר אם כן צריך שיחשוב בכל ההזאות והוי שפיר קרבו כל מתיריו דאין שם פסול אחר רק מחשבה שלא בזמנו ואינו נגמר עד שיפגל בכולן אלא לר"מ דאית ליה מפגלין בחצי מתיר א"כ כי פיגל בראשונה גמר פיגולו בכך מכאן ואילך כי מדי מיא בעלמא כו': **ד)** בארבעה פרים כו' מה דנקט בקונטרס (שיהרו הקרנות) [דהזאות דשהרו של מזבח הוא קודם מתנות דקרנות] לא דף דר' מתנות דקרנות הוו קודם שיהרו כדמוכח במס' יומא. ומה שמשמע מפי' שאם נשפך הדם אחר שהתחיל להזות על המזבח קודם שנגמר כל הזאות של מזבח בין הזאה דקרנות להזאות דשיהרו דאינו צריך לחזור ולהתחיל הזאות דמזבח אינו כן דמשמע ביומא דכל ההזאות דמזבח כחדא חשיבי ואם נשפך הדם בין קרנות לשבע או באמצע שבע צריך להתחיל לראש של ההזאות של מזבח ושפסק יתחיל וא"ת א"כ ד' פרים וד' שעירים היכי משכחת לה ר"ל כגון שחיטב בשלישית בהזאה אחרונה של מזבח ונשפך הדם שצריך להביא פר ושעיר אחר משום שירים שהיו נשפכין על מזבח החיצון וקסבר שירים מעכבי ופלוגתא היא ביומא וא"ת מאי שירים שייך הכא כיון דגמר כבר כל ההזאות הא לא שירים ניגנו כיון דאין צריך להזות עוד כי אם לשפוך על מזבח החיצון ור"ל משום דאיכא [מ"ד] במס' יומא שאם נשפך קודם שפיכת שירים יתחיל השני במזבח להזות הזאה אחת על המזבח והוו להו שירים וא"ת אמאי נקט ד' פרים וד' שעירים בב' פרים וב' שעירים סגי ר"ל משום שיעורי דרב אשי דזבחים דאמר בראשונה כו' וברביעית וצ"ל שפיגל באחרונה דאל"כ לא קרבו מתריו והא דקתני פיגל בראשונה כו' בגמר כל אחד מיירי וקרי ראשונה כל הזאות שלפני ולפנים ושניה כל הזאות של פרכת וא"ת כיון דכל מ"ג הזאות מעכבות זו את זו ואם חיסר אחת מהן לאו כלום עביד א"כ כי פיגל באחת מן הזאות איך קרית ליה קרבו כל מתיריו הרי חסר אותה של פיגול ור"ל דלא קרינן ליה חיסרון אותה שפיגל בה דמ"מ מהניא לאקבועי בפיגול לחייב עליו כרת דהרצאה כתיב ביה כדאמרינן הכרצאת כשר כך הרצאת פסיל. עוד בארבעה פרים וארבעה שעירים פ"ה שחט פר ושעיר ההזה הזאות פנים ופיגל באחרונה ונשפך הדם וחזר ושחט השני ופיגל באחרונה של היכל ונשפך ושחט [השלישי ונתן] על טיהרו ופיגל באחרונה ונשפך הדם ושחט פר ושעיר אחר ונתן ד' מתנות של קרנות בשתיקה ולכך פי' פיגל באחרונה דאי [פיגל] בראשונה כי מדי מיא בעלמא קא מדי ולא הוו קרבו כל מתיריו של אותו פר ושעיר כמצותו אבל כשפגל באחרונה כל מה שנעשה באותו פר [קרב] כמצותו עד אותה של פיגול

ואותה ר"ע לא פליגי דלפיגול מרצה דאל"כ לא תמצא פיגול לעולם ולפר"ת דבחד מקום לא אמרינן מיא בעלמא [יכול] להיות שפיגל אף בראשונה ולכך פ"ה ונשפך הדם דאל"כ למה היה מביא אחרים אי משום פיגול ע"כ בכהן שוטה עסקינן דסבר שאין מחשבת פיגול [פוסלת] דהא כי הדר והביא פיגל ועוד פי' דאחר שנשפך הדם הראשון והביא השני לא חזר לראש כי העבודות שאין צריך לחזור אלא למקום שפסק ואפי' [לא"ר בפר] ולא במקצת דמו הני מילי כשמת אבל נשפך מתחיל במקום שפסק ולכך פי' כן שאם היו צריך לחזור לראש א"כ מה שעשה בראשון אינו כלום ולא הוי [קרב] מתיריו כמצותו וא"ת א"כ כיון שנפסלו הראשונות מאי קא עביד [בשניה] הא אמרינן הקדים מעשה לחבירו פסול וכ"ש הכא שהם פסולות כי עביד אחד מהם בפיסול אינך מייא בעלמא קא מדי דהא הם מעכבות זו את זו ואם כן היאך המיגול [נקבע] הא לא קרב המתיר כמצותו וי"ל דמ"מ הוי קרב המתיר כמצותו ולענין שמרמה לפיגולו וע"כ חל עליו הפיגול התוס' תירצו שבפר השני חוזר ומתחיל מתחילה וכן כולם וחשב שפיר קרב המתיר כמצותו ומה שפי' שהביא הג' לשבע [הזאות] על טיהרו והד' לד' מתנות הוי קודם דשבע הזאות על טיהרו וכן מוכח ביומא] וא"ת אמאי נקט ד' פרים [וד' שעירים] בשתים סגי בראשון פיגל ובשני עשה הכל כמצותו וי"ל משום שינויי דרב אשי דמשני בזבחים שפיגל בראשונה ובשניה ובשלישית וברביעית לא פיגל א"כ צריך לפרש שיש ד' פרים וד' שעירים. תו"ח: **ג)** מכ"ד דמעבכי מ"מ לא נחית למיחשבה בהדי מנין הזאות: **ד)** כל עבודה שאינה מתרת. פ"ה משו' דאפשר כו' וקשה דמאי פריך לקמן ומה שחיטה דעבודה שאינה מתרת והוי ליה למימר שחיטה אי אפשר לבטלה [אלא ל"ל] דה"פ שאינה מתרת שאינה מועלת לשום דבר שזריקה מתרת לבשר וקבלה מועלת לזריקה אבל הולכה אינה מועלת לשום דבר והשתא פריך כמו כן שחיטה דאינה מתרת לשום דבר. תו"ח. ז"ל תוס' אחרות עבודה חשובה לפגל עליי' בפני עצמה פ"ה דליכא למימר עד שיפגל כל המתיר דהא לאו מתיר הוא ואין לאחרת כח לעכב ורוצה לומר כיון דגריעא כל כך דאינה מתרת א) כי מחשב בחברתה עבודה חשובה היא והוי כמחשב במתיר שלם שאין באחרת כח לעכבה מיהו הא דפרש"י דאינה מתרת משום דאפשר לבטלה לא נחירא שהרי כי פריך והרי שחיטה דאינה מתרת לא מצינו לפרושי הכי דאפשר לבטלה אלא ה"פ אינה מתרת ממש ולא [דמי] לקבלה שמתרת הזריקה וזריקה מתרת האימורים להקטיר והחבשר לאכול אבל

הולכה אינה מתרת כלל והשתא פריך שפיר דס"ד [דשחיטה] אינה מתרת ומסיק דשחיטה מתרת הדם: **ט)** מתרת היא ופליגי: **י)** תיבות את הקומץ בשתיקה נמחק: **יא)** מ"ד פיגול כר"מ ה"ה דהוי מצי למימר אימר דשמעת ליה חצי מתיר ואכילה שלימה חצי מתיר וחצי אכילה מי שמעת ליה אלא בלאו הכי פריך שפיר: ומ"ד פסול כרבנן מצינו למימר דהיינו דבנן דרבי דאמר איהו אומר אני שזה כשר מכלל דפליגי רבנן עליה דאי רבנן דאמרי דמתיחין הני מילי בחצי מתיר ואכילה שלימה דגזר קומץ אטו קומץ דמנחת חוטא כדאמרינן לעיל. תו"ח: **יב)** דחישב בשיעורו. פ"ה דחשיב שיעור הקטרה דהקומץ הוי הקטרה שלימה וא"ת לעיל דקאמר הקדים מולים לערלים ומוקמא התם סימן אחד למולים וסימן אחד לערלים אמאי פסל ר' מאיר הא לא הוי חשיב בשיעור שחיטה ור"ל דמ"מ לא הוי שומשום דבר מסויים כמו סימן אחד של שחיטה דאין דרך הקטרה בכך ואפי' לר"י דאמר לקמן יש הקטרה בפחות מכזית הני מילי חצי זית אבל שומשום לא הוי דרך הקטרה. תו"ח: **טו)** מתירין דלא מחייבי כרת על אכילתו עד שיקרבו בהכשר כו': **יז)** בקבלה איפסול וכי זריק: **יח)** הזאות כולה: **יט)** א' להיכל וכן למזבח: **כ)** בפנים דבמקום: **כא)** בשעת מתן אדבע ותיבת מתנות נמחק: **כב)** כמאן דאמר אין מערבין אלא מכל: **כג)** כהקטרה היא ופליגי: **כד)** דאפשר להרשיט להו זה לזה וה"ה דמצי למימר רש"י כגון ששחט בצד המזבח וזריק ליה כדאמרינן פ"ק דזבחים: **כה)** פסחים דבחצי מתיר פליגי בסימן אחד ששני סימנין מתירין הבשר לאכילה אלמא: **כו)** לחם הקדקיש: **כז)** מבעי ליה כיון דלא איירי לעיל בהולכה דהקטרה הס"ד נמי אלא נתן דקתני נתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה: **כח)** כשיעור שומשום מן הקומץ ע"מ לאכול

כדי שומשום מן השירים למחר והקטיר שומשום לאכול שומשום כמו שפרשתי וכן עשה עד הקטיר כל הקומץ מהו וכן הלבונה: **כא)** שומשום ושומשום חצי מתיר ותיבות חשיב לי' כתבי נמחק: **כב)** הכא חשיב: **כג)** האחרת השלים הוית תיבות השלמה דית נמחק: **כד)** קסבר דרך ג"א אכילה בכך והוי חל עליה שם פיגול והוי מחשבה גמורה דרך הקטרה בכך והוי ליה מחשב בעבודה כשרה והוי ליה כמקטיר כו' ומ"ד פסול לא סבר אין דרך אכילה בכך ולא הוי חל עליה שם פיגול ואין דרך הקטרה בכך והוי ליה מנחה שלא נקרבה ופסולה: **כו)** ומאן דאמר פסול קסבר דרך אכילה בכך ודרך הקטרה בכך והוי ליה מנחה שלא הוקטרה ומאן דאמר כשר קסבר אין דרך אכילה בכך: **כז)** מעלייתא היא למשרי שירים באכילה הס"ד: **כח)** ותירץ בפ' ב"ש וקשה לתירוץ הקונטרס (דפ"ק) [בסוף פ"ב] דזבחים [דף כט ע"ב] ופ"ק דמעילה [דף ד ע"א] אמר אליפא גבי פלוגתא דר"י ורבנן (דלעיל) דאמר רבי יהודה אם מחשבת הזמן קדמה כו' מחלוקת בעבודה אחת כעין שתי עבודות כגון דשחט סימן אחד במחשבת חוץ לזמנו דר"י סבר פיגול ואמאי כי קא שחיט השני עפרא בעלמא קא שחיט ור"ע [כר"מ] דאי כרבנן הא בעיא (ר"ל) [כל] המתיר (וחצי סימן) [וסימן אחד] לאו מתיר שלם הוא ואפילו הכי קאמר דאפילו בעבודה אחת לא אמרינן מיא בעלמא ובהזאות נמי עבודה אחת כעין שתי עבודות ופי' הר"מ דסבר אליפא דלפיגולו מרצה כדמפרש רבא ור"ת מפרש דבחד מקום כו' וקשה להשר מאיוורא דלעיל [דף יד] אמרינן היה עומד בפנים ואמר הריני שוחט ע"מ לשפוך שירים למחר דהיינו בחוץ שהשירים נשפכים על מזבח החיצון פיגל ואמאי לא אמרינן מכי חשיב בפנים בפסליה כי הדר שופך השירים בחוץ מיא בעלמא קא זריק. תו"ח. ולא הבנתי דבריו דלעיל [לא] אמרינן הכי כלל אלא שהמחשבה בפנים בדבר הנעשה בחוץ לא פיגל ב) ושמא ס"ל דה"מ במחשבה בפנים בדבר השייך בפנים כגון הזאה אבל שחיטה דעבודת חוץ היא אפילו עומד בפנים קרי ליה מחשב בחוץ בדבר הנעשה בחוץ וצ"ע [עוד] לפ"ה דהכא קשה הא (דפ"ק) [דבסוף פ"ב] דזבחים מחלוקת כו' ופרש"י התם כגון ששחט כו' דהתם חד עבודה היא אמאי לא אמרינן כיון דשחיט סימן איפסל ליה כי הדר שחיט ליה לשני עפרא בעלמא הוא דקא מחתך ואין זה קרבו כל מתיריו ופר"י דבכל היכא דנגמרה העבודה באותו מקום שפיגל בו גמר העבודה הוא אין זה עפרא בעלמא אבל הני הזאות דהכא דשינוי מקום להם לפני ולפנים ובהיכל ובמזבח בהא אמרינן דכי פיגל בחד מקום כשמשנה מקומו מיא בעלמא כו':

חריפי דפומבדיתא. מפרש בפ"ק דסנהדרין (דף יז:) עיפה ואבימי בני רחבה דפומבדיתא: **הקטרה מפגלת הקטרה.** הקטיר קומץ ע"מ להקטיר לבונה יג] י)לאחר זמן פיגול ואע"ג דאין מתיר מפגל את המתיר. ולא דמי לשוחט את הכבש לאכול מחבירו למחר כדמפרש לקמן דהתם לא איקבעו בחד מנא הכא איקבעו בחד מנא: **מאי לאו הקטרה דומיא.** דקומץ ונותן בכלי: **מה הנך בין.** חישב לאכול שיריס למחר בין חישב להקטיר לבונה פיגל יד]: **קומץ לאו מתיר דלבונה הוא.** טו] דאמרן לעיל (דף יג:) דאינה בעיכוב מנחה: **א"ל אביי.** לרב מנשיא: **עני מרי.** עניני אדוני: **משמיה דרב.** כלומר אמרה רב חסדא להא מילתא משמיה דרב: **מ"ט.** שניהם כשרין: **כחד דמו.** כ)מפגל להקטרה דלבונה טז] דמי. וה"מ לר"מ ולרבנן אבל לר' יוסי יז] דבריש פירקין אין מתיר מפגל את המתיר ולא מפגלא הקטרת קומץ להקטרת לבונה: **אבלע לי.** הטעימני ולמדני: **ותקילא לי.** ושקולה לי כלומר חביבה עלי: ה"ג **הקטיר קומץ להקטיר לבונה לאכול שיריס** ולא גרסי' **ולאכול.** יח] וזה פירושו הקטיר קומץ על מנת להקטיר לבונה למחר וע"מ לאכול שיריס למחר: **מאי קמ"ל.** קא ס"ד דמשום חדא מהנך מחשבות מפגלא יט] וחד מינייהו אשמעינן ופיגול משום מחשבה להקטיר לבונה למחר הוא ולא משום לאכול שיריס דאין מפגלין בחצי מתיר: **לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונ'.** ולא לימא לאכול שיריס כיון דההיא מחשבה לא מהניא למה לי מחשבה ל) (א) בהדי קמייתא ואי פיגול משום לאכול שיריס הוא דמפגלין בחצי מתיר אבל להקטיר לבונה לא מהניא למה לי לגרפה כ] בחדא מ): **ואי תרוייהו קמ"ל.** כא] ואי ט) לאכול קאמר שלא חישב אלא באחת מהן: **לימא להקטיר לבונה ולאכול שיריס.** דמשמע תרתי מילי הקטיר קומץ להקטיר לבונה או לאכול שיריס למחר: כב] **דפשטא לה מחשבה בכולה מנחה.** ואע"ג דלא מפגל בחדא מינייהו השתא דחשיב בתרוייהו מפגלא: **הא מיפלג פליגי.** דלרבנן אין מפגלין בחצי מתיר: **ולימא.** ליה רב יצחק לתנא דלא לשנייה ולוקמא כדקתני פיגול: **ור"מ היא.** ואמאי שני מילתיה ותירץ ליה פסול: **תנא דברי הכל אתניוה.** הלכך איכא למימר דפסול אתנייה והא דתנא פיגול משום דאיחלף ליה פיגול בפסול: **ה"ז בדברי הכל לא מיחלף ליה.** הלכך אי הוה אתנייה ה"ז לא הוה אמר דברי הכל:

הדרן עלך הקומץ זוטא

הקומץ רבה. לאכול דבר שאין דרכו לאכול כג] **וכו' דבר שדרכו לאכול פחות מכזית כשר.** הא משנה יתירא דהא תנן בפ"ק (לעיל יב:) לאכול כחצי זית ולהקטיר חצי זית כשר אלא לר"א אינטריך דאע"ג דפסל ר' אליעזר במחשבה שלא כדרכו דגזר אטו כדרכו ופסל מדרבנן הכא לא גזר פחות מכזית אטו כזית: **גמ' כשם שמחשבין מאכילת אדם לאדם ומאכילת מזבח למזבח.** כשם שפוסלת מחשבה בדבר אכילת אדם כד] כגון שיריס אם חישב עליהן לאדם למחר: **מאכילת מזבח.** כגון קומץ אם חישב עליו למחר ס)למזבח פוסלת כך פוסלת מחשבת

הקומץ את המנחה כו'. משום דבעי למתני ר"א פוסל אינטריך דלגופיה לא אינטריך דממתני' דפ"ק (לעיל יב.) שמעינן דקתני לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול חוץ לזמנו פיגול הא לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר דליכא למימר מדיוקא לא שמעינן כשר אלא דלא הוי פיגול אבל פסול הוי דבסוף פ"ק (גז"ש:) משמע דאפילו כשר שמעינן מינה גבי האי דדייק טעמא דלאכול ולהקטיר כו' ועל כרחך מדיוקא דחוץ למקומו שמעינן דכשר:

שאין אכילה והקטרה מצטרפין. בסוף פ"ק (ג"ז שם:) מוקי לה ר' ירמיה כר"א ואביי מוקי לה כרבנן: **מדאפקינהו** רחמנא בלשון אכילה. תימה תינח ע) דאכילת מזבח לאדם אבל כה] (אכילת) אדם לאכילת מזבח מנלן דדומיא דהכי אמר בהקומץ זוטא (לעיל דף טו.) לחם איקרי תודה תודה לא איקרי לחם ויש לומר כו] דבפשטי' דקרא קיימי שני האכילות אבשר זבח תודת שלמיו וקצת קשה דמזה לא משנו רבנן מידי: דלא

חריפי דפומבדיתא הקטרה מפגלת הקטרה ואפילו לרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר ה"מ היכא דחישב א] ביה בשירים ולבונה במילתא קיימא אבל הכא דחישב לה בלבונה כמה דחישב ביה בכוליה מתיר דמי אמר רבא ב] אף אנן נמי תנינא ג)זה הכלל כל הקומץ ונותן בכלי והמוליך והמקטיר לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת מאי לאו הקטרה דומיא דהנך מה הנך בין לאכול בין להקטיר ג] אף הקטרה בין לאכול בין להקטיר לא הנך בין לאכול בין להקטיר הקטרה לאכול אין להקטיר לא יתיב רב מנשיא בר גדא קמיה דאביי ויתיב וקא אמר משמיה דרב חסדא אאין הקטרה מפגלת הקטרה ואפילו ד)לר"מ דאמר מפגלין בחצי מתיר ה"מ היכא דחישב בהו בשירים דקומץ מתיר דידהו אבל הכא דקומץ לאו מתיר דלבונה הוא לא מצי מפגל ביה א"ל אביי ה)עני מרי משמיה דרב א"ל אין איתמר נמי אמר רב חסדא אמר רב אין הקטרה מפגלת הקטרה אמר רב יעקב בר ד] אידי משמיה דאביי אף אנן נמי תנינא שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר הוא פיגול וחבירו כשר לאכול מחבירו למחר שניהם כשרין מ"ט לאו משום דכיון דלאו מתיר דידיה הוא לא מצי מפגל ביה לא התם הוא דלא איקבע בחד מנא ה] אבל הכא דאיקבע בחד מנא כי חד דמו אמר רב המנונא ד)הא מילתא אבלע לי רבי חנינא ותקילא לי ו] ככוליה תלמודאי הקטיר בקומץ להקטיר לבונה ז] ה)(ולבונה) לאכול שירים למחר פגול מאי קמ"ל אי הקטרה מפגלת הקטרה קמ"ל לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה אי מפגלין בחצי מתיר קמ"ל לימא הקטיר קומץ לאכול שירים למחר אי תרוייהו ח] ו)(אתא) קמ"ל לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולאכול שירים למחר אמר רב אדא בר אהבה לעולם קסבר אין הקטרה מפגלת הקטרה ואין מפגלין בחצי מתיר ושאני הכא ט] גדפשטא ליה מחשבה בכולה מנחה תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבא הקטיר קומץ לאכול שירים לדברי הכל פגול והא מיפלג פליגי אלא אימא דלדברי הכל פסול ולימא ה"ז פגול ור"מ היא תנא דברי הכל אתניוה פיגול בפסול מיחלף ליה הרי זה בדברי הכל לא מיחלף ליה:

הדרן עלך הקומץ את המנחה

ו)**הקומץ** האת המנחה לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ר"א פוסל לאכול ודבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית כשר י] ח)לאכול זכחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין: **גמ' א"ר** אסי א"ר יוחנן מ"ט דר"א אמר קרא ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ט)בשתי אכילות הכתוב מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח לומר לך כשם שמחשבין באכילת אדם כך מחשבין באכילת מזבח וכשם שמחשבין מאכילת אדם לאכילת אדם ומאכילת מזבח לאכילת מזבח כך מחשבין מאכילת אדם י] למזבח ומאכילת מזבח לאדם מ"ט מדאפקינהו רחמנא יב] להקטרה בלשון אכילה ורבנן האי דאפקינהו רחמנא בלשון אכילה דלא

עין משפט נר מצוה

כז א ב ג ד מיי' פט"ז מהל' פסוה"מ הל"ח:
א ה מיי' פי"ד שם הלכה ח:
ב ו ז מיי' שם הלכה י:

שיטה מקובצת (המשך)

לבונה [למחר] שהקמיצה [חשב להקטיר] הקטרה דלבונה א) וע"ד שהיה כבר בכלי אמר קודם קמיצה. תו"ח: ו) ותקילא לי ככולי: ז) תיבת ולבונה נמחק: ח) תיבת אתא נמחק: ט) דפשטה אות א' נמחק: י) לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית. וקשה לתירוץ הקונטרס הא תינח לאביי אלא לר' ירמיה דמוקי משנה דפ"ק כר' אליעזר מאי איכא למימר וי"ל דאי ממתני' דפ"ק הוה אמינא סתם ואח"כ מחלוקת הוא ואין הלכה כסתם לכך הדר וסתמיה בהך פרקין אחר המחלוקת ולמידק הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול מצטרפים ומיהו קשה דמשמע דטעמא דר' אליעזר משום גזירה ובגמרא מפיק ליה מקרא וצריך עיון. תו"ח. ובתוס' אחרות פ"ה לא נהירא דהא איכא מ"ד בגמרא דרבי [אליעזר] אפי' כרת מחייב ומקראי יליף ליה ולפי זה לא שייך האי טעמא וי"ל דמ"מ לר"א אצטריך דסד"א כיון דאמר ר"א מחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאדם מהו דתימא נגזור לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית אטו לאכול חצי זית שירים וחצי זית קומץ. ומיהו קשה הא תינח לאביי דמוקי משנה דפ"ק כרבנן וכו' ונראה לפרש משום פלוגתא דר"א אצטריך למתני רישא שאינו בפ"ק ואגב דתני דבר שאין דרכו לאכול משום פלוגתא דר"א תני נמי כחצי זית: יא) מאכילת אדם לאדם ומאכילת מזבח למזבח: יב) תיבת להקטרה נמחק: יג) להקטיר לבונה למחר ותיבות לאחר זמן ליתא: יד) פיגל קומץ הוא סוף דיבור ומה"ד לאו מתיר: טו) דאמר לעיל אינה: טז) דלבונה וה"מ ותיבת דמי נמחק: יז) לר' יוסי דאמר בריש: יח) ולאכול והכי פירושו: יט) והי מינייהו אשמועינן אי הקטרה מפגלת הקטרה אשמועינן ופיגול: כ) לצרפה בהדי הס"ד: כא) קמ"ל לאכול: כב) דפשטה: כג) דרכו לאכול למחר ולאכול דבר שדרכו לאכול כו' פחות מכזית כשר לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר הא משנה יתירה כו' ולהקטיר כחצי זית: כד) תיבת כגון ליתא: כה) תיבת אכילת ליתא: כו) וי"ל דפשטיה:

א) נראה דל"ל שבעת הקמיצה חישב להקטיר הלבונה למחר ועדיין היו בכלי אחד קודם קמיצה.

מסורת הש"ס

א) לעיל יב., ב) [פסחים סג. וש"נ], ג) [לקמן פא. סנהדרין כו: ב"ק מט:], ד) ברכות כד:, ה) רש"ק מ"ז, ו) ב"ק מ"ז, ז) [לעיל יב:], ח) זבחים כט: לה. סה. לעיל יב:, ט) [זבחים יג: כח: חולין פא:], י) למחר פיגול. ב"ק, כ) ומפגל להקטרה דלבונה וה"מ כו' דאין כו' המתיר לא מפגלא. ב"ק, ל) לגרפה ההיא מחשבה. ב"ק, מ) בהדי הס"ד. ב"ק, נ) ב"ל ואו, ס) למזבח הס"ד אח"כ ד"ה כך פוסלת מחשבת והד"א. ב"ק, ע) מאכילת מזבח לאדם אבל מאכילת אדם כו'. ב"ק,

תורה אור השלם

1. וְאִם הָאָבֹל יֵאָבֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז יח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לימא וכו' מחשבה זו בהדי:

מוסף רש"י

כל הקומץ ונותן בכלי והמוליך והמקטיר וכו'. נותן קומץ בכלי או מוליך או מקטיר ע"מ לאכול דבר שדרכו לאכול כגון שיריס וכו' (לעיל יב.). עני מרי. עני מורי (להלן פא. כת"י).

סליק פרק הקומץ את המנחה

הקומץ את המנחה לאכול דבר שאין דרכו לאכול. חוץ למקומו או חוץ לזמנו (זבחים לה.). שאין אכילה והקטרה מצטרפין. לפוסלו דהכא ליכא שיעורא והכא ליכא שיעורא (שם כט:). בשתי אכילות הכתוב מדבר. שמחשבת שתיהן פוסלת דהא לקמן במחשבה מוקי ליה תנא ולא באוכל ביום השלישי (שם כח:). אחד אכילת אדם וכו'. דלא שנא חישב לאכול למחר ל"ש חישב להקטיר אימורין למחר פגול (שם).

שיטה מקובצת

א) דחישב בהו: ב) אף אנן נמי תנינא. לא הוי ממש כמו ההיא דלעיל דע"כ הקטרה לאכול לא מתוקם אלא כר"מ דאמר מפגלין בחצי מתיר ולא מייתי תנינא אלא לאפוקי מהני דלקמיה דאמרי דאפי' לר"מ אין הקטרה מפגלת הקטרה. תו"ח: ג) אף הקטרה בין לאכול בין להקטיר. ע"כ לא אתיא כר' יוסי דלר' יוסי אין מתיר מפגל את המתיר. תו"ח: ד) יעקב בר אבא: ה) אבל הכא דאיקבע בחד מנא כו' משמע דלרבנן דאמרי אין הקטרה מפגלת הקטרה לא סבירא להו האי טעמא ותימה דלעיל קאמרי רבנן דפליגי הכי לרבי יוסי בריש פרקין [דף יג ע"ב] וצ"ל דהיינו דוקא בקומץ להקטיר

דלא שנא כי מחשב בלשון אכילה כו'. תימה ל"ל קרא להכי תיפוק ליה מדאיקרי אכילת אש אכילה כמו מיסב שיאכלו כלבים למחר שתאכלנו אש למחר דמסקינן בסוף פרק ב' דזבחים (דף לא.) דהוי פיגול משום דכתיב ואת אשם אכלו כלבים אש לא נופש ומסיק התם דהא דתנן לאכול כתני זית ולהקטיר כתני זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין אי מיסב בלשון אכילה מצטרפין משום דאיקרי אכילת אש אש אכילה דכתיב תאכלנו אש לא נופש וי"ל דאינטריך לרבויי הכא שיאכלנו מזבח למחר אע"פ שלא הזכיר אש דמקרא דתאכלנו אש לא נפיק אא"כ הזכיר אש ועוד נראה דהתם איירי בנשר דמחשב לאכול דבר שדרכו לאכול והכא מיירי באימורים ואי לא דרבי קרא הכא ה"א דמחשב באימורים שתאכלם אש למחר הוי כמחשב לאכול דבר שדרכו להקטיר דלא הוי פיגול דאפי' השתא נמי דרבי קרא מחשב בלשון אכילה אי מיסב באימורים שתאכלם אש של הדיוט למחר לא הוי פיגול אע"ג [1] דבשר הוי פיגול דמחשב לאכול דבר שדרכו להקטיר דלזקא אש של מזבח [2] דמרבינן בלשון אכילה דהוי מחשב בלשון מזבח והא דקאמר התם דמצטרפין בלשון אכילה אי לאו דרבי הכא מחשב בלשון אכילה לא הוי פיגול באימורים אע"ג דאיקרי אכילה וקא קשיא אמאי קא פריך התם אלא מעתה מיסב שתאכלנו אש כו' וכי מיסב ה"נ והא תנן לאכול כתני זית ולהקטיר כתני זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין אמאי קושיא דלמא אי לא כשר ואי זית אימורים לא מצטרפין שזה לאדם וזה למזבח אבל אי זית כשר לאדם ואי זית כשר למזבח מצטרפין משום דכתיב אכילה גבי אש אי דאפקיה בלשון אכילה ה"נ דמשמע דמצטרפין ואמאי מצטרפין כיון דאין מחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת אדם לאכילת אש ואיתרבי הכא בלשון אכילה באימורים וקא תימה דהתם [3] דאייתי ראיה דכתיב אכילה באש מדכתיב תאכלנו אש לא נופש דה"ל לאיתויי קרא דכתיב (ויקרא ו) אשר תאכל האש את העולה וכתיב (שם ט) ותאכל (האש) את העולה ואת החלבים ושמא מיחא ליה לאיתויי קרא דאש של הדיוט ומיהו גבי אש דהדיוט נמי כתיב (שמות כב) ונאכל בגדים [4] וכי מייתי התם קרא ואת אחזב יאכלו הכלבים הוה מצי לאיתויי ובהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול (ויקרא כה) ושמא משום דלא כתיב התם אכילה על בשר: **לכתוב קרא האכל האכל או יאכל יאכל.** כי האי גוונא בפרק החובל (ב"ק דף פה:) גבי [5] ורפא ירפא אבל בסנהדרין ברים היו בודקין (דף מ:) משמע דאי הוה כתיב דרש מדרש [6] ותקרא לא הוה מצי למדרש טפי מידי ולא אמרינן מדלא כתיב דרש דרש או מדרש מדרש [7]: **מאי האכל יאכל ש"מ תרתי.** משמע דלית ליה לר"א דבהא תורה כלשון בני אדם ותימה דברים הערל (יבמות דף עא.) גבי אש אש יא [8] (לא דרש וס"ל דדברה כו') וכן רבי יוסי פרק אין מעמידין (ע"ז דף מ.) דרש המול ימול ובסוטה פרק אלוסה ושומרת יבם (דף מ.) דרש אש אש לרבות אשת חרש ואשת שוטה ובזבחים פרק השוחט והמעלה (ד' קח:) לא דרש אש אש אלמא קסבר דברה תורה כלשון בני אדם ועוד בעלמא לא אשכחן תנא דפליג אהא דדרשינן (חולין יג.) אש אש לרבות את העובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל ועוד קשה דבהשוחט והמעלה (שם) דרש ר"ש אש אש ובפ"ק דקידושין (דף כ:) דרש ר"ש אם גאול יגאל שלוח וגואל [9] לאצלין וכן בפסחים בפרק מי שהיה טמא (ד' נג.) אש אש לחייב זבין ומצורעין וכועלי נדות בפסח שני ומוקי לה כרבי יהודה ור"ש דפטרי נשים מפסח שני ולהכי לא תני זבות ומצורעות ובפרק אלו מציאות (ב"מ ד' לא:) ובכתובות (ד' סז.) גבי העבט תעביטנו קאמר ר"ש דברה תורה כלשון בני אדם ועוד קשיא מר' יהודה דדרש אש אש בהמיה דפסחים וכן ברים בנות כותים (נדה ד' נב:) דרש ר' יהודה אש אש גבי תינוק בן יומו שמטמא בזיבה וגבי המול ימול (ע"ז מז.) סבר רבי יהודה דברה תורה כלשון בני אדם ועוד בסוף אלו מציאות משמע דדרש ר"ש הקם תקים והשב תשיבנו ובפ"ק דר"ה (דף מ.) עשר תעשר בשתי מעשרות ועוד קשיא מר"ע בפ' אין עומדין (ברכות ד' לא:) גבי הני דדרש ר' ישמעאל אש לאה תראה ור"ע קאמר דברה תורה כלשון בני אדם ובסנהדרין בפרק ד' מיתות (דף סד:) [10] איפכא גבי הכרת תכרת וכן בסוף פרק שני דכריתות (ד' יא.) גבי והפדה לא נפדתה ועוד קשיא מדאחריה דהיינו ר"מ (גבי אש אש) דאית ליה התם בכריתות דברה תורה כלשון בני אדם ובפרק ד' מיתות (סנהדרין ד' מ.) משמע דדרש ר"מ אש אש גבי ברכת השם ונראה לפרש דמאן דאית ליה דברה תורה כלשון בני אדם לא אית ליה אלא [11] שוש הוכחה יש לו במקום שאינו דורש הכפילות מדאמר אביי בסוף אלו הן הגולין (מכות ד' יב.) גבי ואם יצא יצא מסתברא כמ"ד דברה תורה כלשון בני אדם שלא יהא קופו חמור מתחילתו משמע דלא בא אביי להביא ראיה אלא שם ולא שנאמר כן בכל המקומות דהא לא מייתי דאביי גבי שאר פלוגתייהו ואם תאמר א"כ מאי קא פריך בפרק השואל (ב"מ ד' לד:) גבי אש גנוב יגנב מעמו הניחא למאן דאית ליה דברה תורה וכן ברים נדרים (דף ג.) הניחא למ"ד דברה תורה והא לא אית ליה בכל דוכתי פליגי ועוד למ"ד דברה תורה נמי מי ניחא מה טעם יש שם שלא לדרוש נגדור נדר לרבות ידות נדרים כמו גבי נזירות דכתיב נזיר להזיר [12]: **אמר** ליה תנאי היא. משמע דלרבי יוחנן הא דפסיל ר"א במתני' היינו מדאורייתא ואפי' כרת אינה מדפרש טעמיה דקרא תימה דלא הל"ל ר"א פוסל אלא מפגל מיבעי ליה דהכי דייק בסוף פ"ק דזבחים (ד' יג.) וי"ל דאמאי הכא דאיירי נמי בחוץ לזמנו: **דת"ק** סבר להניח פסולא בעלמא בהנך כרת נמי מיחייב ואתא ר' אלעזר למימר אידי ואידי פסול ואין בו כרת לא דכולי עלמא כרת ליכא [13] והכא [14] ג' מחלוקת בדבר ת"ק סבר בהנך פליגי להניח דברי הכל כשר

דלא שנא כי מחשב בלשון אכילה למזבח ול"ש כי מחשב בלשון הקטרה למזבח א"נ מה אכילה בכזית אף הקטרה בכזית ולעולם אכילה דאורחא משמע ור"א א"כ לכתוב רחמנא אם האכל האכל א"נ אם יאכל יאכל מאי האכל יאכל [15] שמעת מינה תרתי אמר ליה רבי זירא לרב אסי ואי טעמא דר"א משום הכי הוא כרת נמי ליחייב וכי תימא ה"נ והא את הוא דאמרת משמיה דרבי יוחנן מודה ר"א שאין ענוש כרת א"ל תנאי היא אליבא דר"א איכא למ"ד פסולה דאורייתא ואיכא למ"ד פסולה דרבנן דתניא [16] **א השוחט** את הזבח לשתות מדמו למחר להקטיר מבשרו למחר לאכול מאימוריו למחר כשר ור"א פוסל להניח מדמו למחר רבי יהודה פוסל אמר ר"א אף בזו ר"א פוסל וחכמים מכשירין רבי יהודה אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן השתא ומה התם דקא מחשב בלשון אכילה מכשרי רבנן הכא לא כל שכן אלא אליבא דר"א ואמר ר' אלעזר אף בזו ר"א פוסל וחכמים מכשירין ר' אלעזר היינו ר' יהודה אלא לאו כרת איכא ביניייהו [17] (**א**) דר' יהודה [18] (דת"ק) סבר להניח פסולא בעלמא בהנך כרת נמי מיחייב ואתא ר' אלעזר למימר אידי ואידי פסול ואין בו כרת לא דכולי עלמא כרת ליכא [19] והכא [20] ג' מחלוקת בדבר ת"ק סבר בהנך פליגי להניח דברי הכל כשר

ור'

מחשבת אכילת אדם כגון שיריים אם מיסב עליהן למזבח להקטירן למחר: ד) **מדאפקינהו רחמנא לקרוייהו בלשון אכילה.** ש"מ כי הדדי נינהו ומחשבין מזו לזו: **בלשון אכילה למזבח.** כגון הריני קומץ על מנת להאכיל קומץ למזבח למחר: **ג"נ.** להכי אפיק רחמנא להקטרה בלשון אכילה: **מה אכילה בכזית אף מחשבת הקטרה בכזית.** אם מיסב בקמיצה להקטיר כזית קומץ למחר פיגול: **לעולם אכילה דאורחא משמע.** קומץ למזבח ושיריים לאדם: **מאי האכל יאכל.** מדשני קרא בדיבורא: **שמעת מינה תרתי.** למחשבת [1] הקטרה בכזית ומחשבין מאכילה לאכילה: **איכא למ"ד.** ר' אליעזר פסל מדאורייתא ומהאי קרא דקרינן ואיתא ליה כרת: **לשתות מדמו למחר.** אכילת אדם למזבח: **להקטיר מבשרו למחר.** אכילת אדם למזבח: **להניח מדמו.** לא לשום זריקה ולא הא [2] לשתיה: **אליבא דמאן.** כלומר בתר טעמא דמאן אמרה למילתיה וכמאן ס"ל בלשתות מדמו למחר: [3] **(ס"ק) רבי יהודה.** דאמר למחר: [4] **(ס"ק)** פסול סבר האי הוא דפסול לר' אליעזר אבל לשתות אפי' כרת איכא ור"א דאמר אף בזו [5] כלומר שמיהן דין אחד להם מה כאן ליכא כרת אף בלשתות אין בו כרת: [6] **דכולי עלמא כרת ליכא.** וטעמא דרבי אליעזר לא מדאורייתא אפילו לרבי יהודה: **והכא ג' מחלוקת בדבר ת"ק סבר בהנך פליגי.** דרבי אליעזר גזר אטו מחשבה כדרכו דהוי פיגול הילכך גזר בשלא כדרכו [7] דהוי פסול אבל להניח דברי הכל כשרה דלא אסרה תורה אלא מחשבת אכילה ושמיה דבכלל אכילה הוא ומקצת דמו אטו כל דמו לא גזרינן: ור'

מסורת הש"ס

[1] תוספתא זבחים פ"ב ה"ד, תוספתא דמ"ק. רש"י דר"י לגי' תוספתא דמ"ק. רש"ק. [2] (עירובין עה. וש"נ), [3] שיך לעיל, [4] רש"ק גורס אוכל בעיניהו, [5] לא לרש"ע כרת לא ועטעמא כו'. ל"ק, [6] דבבשר הוי פיגול כדלמרי התם דמצטרפין בלשון אכילה מ"מ באימורין לא הוי פיגול דמחשב לאמלוק כו' מרבינן בלשון כו' בלשון אכילה למזבח ואי לאו דרבי. ל"ק, [7] דמייתי. ל"ק, [8] ועוד דכי מייתי. ל"ק, [9] אי מקור מתקור לא. ל"ק, [10] (וש"ע תוס' ספחים מא: ד"ה ס"כ ותוס' ב"ק קה. ד"ה לכתוב ותוס' כתובות לט: ד"ה לון), [11] (נדל"ל וגולל וגולל), [12] דרש אוכלא. ל"ק, [13] דמשום הוכחה. ל"ק, [14] (וע"ע מה שהאריכו תוס' בסוטה כד. ד"ה ור"י ור"י כו' ויעוש על זה והל דכתבו תוס' הכא וא"ת בלתי שום תירוץ עמ"ש בס"ד על הגליון תוס' ב"מ קא. ד"ה אלא לאו וכו'),

הגהות הב"ח

(**א**) גמ' כרת אוכל ביעייהו דת"ק סבר כל"ל ותיבות דר' יהודה נמחק:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה לכתוב וכו' **ורפא ירפא.** וכן בספחים דף מא ע"ב עיין בב"ק דף קה ע"א תענית ד' ג ע"א:

ג א מיי' פי"ד מהלכות פסולי"מ הלכה מ:

שיטה מקובצת

[1] שמעת מינה תרתי. ואין לומר דחד אתא לאשמועינן כי מחשב בלשון אכילה וחד לאכילה כזית דחדא מילתא היא דכיון דלשון אכילה מהני להקטרה מסברא יש לנו לומר שהאכילה כזית. תו"ח: [2] תיבות דרבי יהודה נמחק וכצ"ל בינייהו דת"ק: [3] והכא ג' מחלוקת בדבר וא"ת מי דחקו לומר ג' מחלוקת. בדבר לימא ר' יהודה היינו ת"ק ור"י סבר בהנך פליגי ולהניח דברי הכל פסול ואתא ר' אליעזר לומר דאף בלהניח פליגי ואמר הר"מ ז"ל דכיון דנחית לאשכוחי תנא דסבר דברי הכל כשר כתנא דיוסף הבבלי בדלקמן דקאמר ליה כשר בשחרית ובצהרים אבל מעיקרא היה סבור דלא פליגי כלל בלהניח דכ"ע סברי דלהניח פסול. תו"ח. ובתוס' מהר"פ. וא"ת מי דחקו לומר ג' מחלוקת הוי מצי למימר דר"י מפרש מילתיה דת"ק כמו דקאמר מעיקרא וי"ל דניחא ליה למימר דאיכא מאן דאכשיר בלהניח דמו משום. דאשכחן לקמן תנא דמכשר בלהניח ומשום הכי ניחא ליה למצוא אותו תנא במתניתין אבל מעיקרא לא נחית להכי דלא נחית אלא למצוא תנא דאית ליה לר"א כרת בדבר שאין דרכו לאכול ואין דרכו להקטיר וא"ת ומאי שנא לר"י דלא גזרינן נמי לשתות מדמו אטו כל דמו כדגזרינן להניח מדמו אטו כל דמו וי"ל דלא דמי דלשתות מדמו משמע דלאחר זריקה ישתה מן הנשאר ובהא לא שייך גזירה אטו כל דמו אבל להניח מדמו משמע דאמר הכי קודם זריקה ומשום הכי שייך למגזר אטו כל דמו וא"ת להניח מאימוריו למחר אמאי לא אמרינן נמי דלפסול אטו כל אימוריו שהרי בפרק כל הפסולין (דף לה:) אמרינן דאם אמר להניח כל אימוריו למחר שהוא פסול וא"צ לגזור מאימוריו אטו כל אימוריו ועוד תימה התם למה פסול והרי הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר שאין הקטרת אימוריו מעכבת כלום גם לא לאכול את הבשר וי"ל דהא דפסיל התם בלהניח כל אימוריו (משום) היינו משום גזירה אטו כל דמי והשתא נמי ניחא דלא גזרינן הכא מאימוריו אטו כל אימוריו משום דהוי גזירה לגזירה ועוד י"ל ליישב הקושיא דהתם דהיכא קאמר דלהניח כל אימוריו פסול והלא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר לאו קושיא היא דהני מילי כי ליתנהו כגון שאכדו או נטמאו דהוי כמאן דליתנהו אבל כל זמן דאיתנהו אסור לאכול מן הבשר עד לאחר הקטרת האימורים ומשום הכי קאמר דלהניח כל אימוריו פסול ומיהו קושיא דהכא לא יתיישב אמאי לא גזרינן מאימוריו אטו כל אימוריו כמו בדם: [2] למחשבת דהקטרה: [3] זריקה ולא לשום שתיה: [4] למחר ת"ק: [5] דאמר לעיל פסול: [6] בזו פסול כלומר: [7] כדרכו לחוי: [8] הוא דמרבינן: [9] איש איש אית ליה ותיבות לא דרש וס"ל דדברה כו' ליתא שם:

ור' יהודה סבר. בשתיה הוא דפליגי רבנן משום דחיישב במידי דלמו אורמיה אבל בהניח דברי הכל פסולה: **גזירה.** דמחשב להניח מקצת דמו אטו כל דמו וכל דמו פסולה דאורייתא הוא כדמפרש במסכת זבחים בפ' כל הפסולין (דף לו.) תרי קראי כתיבי בגותר כו':

למנות מדותיו. לידע מילוי תלמודיי ולשאול ספיקותיי: **למנות מדותיו.** ללמד ולמנות מה שר' אלעזר חכם ממני: **והיה חביב.** יוסף לרבי אלעזר וספרו[1] בהלכות עד שהגיעו להלכה אחת של זבחים. לשון אחר והיה חביב ליוסף כל מה שרבי אלעזר מלמדו עד שהגיעו להלכה אחת: **להכו פניו.** מחמת שמחה: **שלא ייוונו שמועתיו.** כלומר דלא סליק לך אליבא דהילכתא כל דאמרי לך עד השתא: [2] **רבי הן.** כוונת וכוונת אלא משום הכי להכו פני השתא שר' יהודה פסול שנה לי: **ולא מלאתי.** והייתי מתיירא שמא שכחתי: **הא מפני.** הא משמע לשון טעם. כלומר הרי מפני שרבי יהודה בנו של רבי אילעאי ורבי אילעאי תלמידו של רבי אליעזר כדאמרי' במסכת סוכה בפרק היסן (דף כז:) מעשה ברבי אילעאי שהלך להקביל פני ר' אליעזר כו': **שנה לך משנת רבי אליעזר.** ולא שהלכה כן אלא חביבה היתה עליו ושנאה לך: **ומי סלקא דעתך רבי יהודה דברי הכל** [3] **פסולה אתייא.** לרבי יוסף הבבלי מאי החזרת לי אבידה הא לא אמר ר' אלעזר בן שמוע כר' יהודה וקשיא למאן דאמר לעיל ר' יהודה סבר להניח דברי הכל פסול [3]: **אלא מאי.** אתייה ר' יהודה כשר לרבנן ור' אליעזר פוסל א"כ מאי הא מפני דמשמע מפני שחביבה עליו שנאה ולא שהלכה כן היא הא אין נמי [3] דברי ר"ל בן שמוע פלוגתא מתנינן לר' יהודה (בזבחים דף לו.): **מתני' לא יצק.** היינו יציקה אחרונה דבתחילה נותן שמן בכלי ואח"כ סולת [4] וכולל וחוזר ויוצק שמן והכי מפרש בפ' אלו מנחות נקמצות (לקמן עד:): [5] **(לא יצק) לא בלל כשר** [6]. וכגון שנתן כל הלוג במתן הראשון שהוא קודם לעשייתה דליש [7] מיקר שמנה אמרו בפ' קמא (לעיל יא.). פסולה: **לא פתח.** [8] שנאמר פתות אותה פתיס [9]. ואע"ג דבמנחת מחבת הוא דכתיב ה"ה לכל המנחות הנאפות תחילה כגון מחבת ומרחשת ומאפה שכולן בחוט עשר עשר ומצוה לפותתן כולן ואח"כ קומץ וזה אם לא פתח אלא כדי קמילה כשר כדאמרינן באלו מנחות (לקמן דף עה.): **לא הניף.** במנחת חוטא [10] וקנאות דטעונות תנופה בפרק כל המנחות (שם סא.): **לא הגיש.** בקרן דרומית מערבית כדמפרש בשמעתא [יט:] [11]: **פחתה.** לאחר שפייתן פותתן וקומץ כדמפרש באלו מנחות (לקמן דף עה.). ופתתן [12] מרובות גדולות יותר מדיין המפורש בשאר מנחות נקמצות (שם דף עה:) מנחת ישראל כופל אחד לשנים ושנים לד': **ולא משחן.** לותן הטעונות משיחה כדכתיב וקריבי מנחת משחים בשמן (ויקרא ז): **גמ' עיבובא כתיב בה.** הכא [13] נאמר יציקה במנחת הסולת ושנית במנחת מחבת ואמרינן לקמן (דף יט:) כל מקום [14] שהחזיר ושנה הכתוב בתורת מנחה אינו אלא לעכב. אי נמי דכתיב (ויקרא ב) ויצקת עליה שמן מנחה היא מנחה ולא שלא יצק מנחה דכל היא עיבובא. ואף על גב דדרשינן ליה באלו מנחות (לקמן דף עה.) למעוטי מנחת מאפה מיציקה שמעינן נמי עיבובא מייניה:

והתנן

גזירה מקצת דמו כו'. תימה בנשחטת מדמו נמי נגזר אטו כל דמו וי"ל נשחטת כל דמו נמי לא משתמע שלא יעשה זריקה כלל ועוד באימורים לא מיפסלי זיבחא אם לא הוקטרו ומיהו בעל מנת להניח אימורין למחר אי להוציאם למוץ היה פוסל ר' יהודה כדתנן בזבחים בפרק כל הפסולין (דף לה:) ושמא טעמא משום דגזר להניח כל האימורים אטו להניח כל דמו: **עד אחת.** במגילת סתרים דרבינו נסים גרים עד לאחת פירוש עד מאד כדמתרגמינן מאד לאחד וי"מ עד אחת עד הנפש שנקראת [2] יחידה והשתא משמע הכא שרבי למד הרבה מרבי אלעזר בן שמוע וקשה דבסוף הערל (יבמות ד' פד.) אמר רבי כשהלכתי ללמוד תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע חברו עלי תלמידיו כתרגגולין של בית בוקיא ולא הניחו לי ללמוד אלא דבר אחד במשנתינו ושמא מעשה זה היה אח"כ תדע דהתם קאמר ללמוד תורה והכא קאמר למנות מדותיו: **אלא לעולם דברי הכל פסול אתייה.** לפי מסקנא זו לא נוכל להוכיח לשום תנא פיגול [3] כר' אליעזר ותימה דבפ"ב דזבחים (דף כז:) תנן השותט את הזבח לאכול כזית מעור שתחת האליה למחר פיגול וחייבין עליו כרת וקאמרינן בגמרא סברוה דעור האליה כאליה דמי [4] דקא מחשב מאכילת מזבח לאדם אמר שמואל הא מני רבי אליעזר היא דאמר מחשבין [5] מאכילת אדם כו' וכמו כן קשיא מרבי יוחנן דלעיל דמפרש טעמא דרבי אליעזר מקרא ושמא לית להו מסקנא דהכא ועוד יש לתרץ דקסבר [6] שמואל דלכולהו תנאי הוי פיגול והשתא מחלוקות בהכיא אבל בהנך הוי פיגול בין לתנא קמא בין לרבי אליעזר [7] אבל לרבי יוחנן לא נוכל לומר כן דהא בחדא מילתא קאמר ר"י דמודה רבי אליעזר שאין עונש כרת ואין שני דבריו של רבי יוחנן יכולים להתקיים שצריך למצוא שני תנאים אליבא דרבי אליעזר דחד פסל וחד מפגל ולמאי דאסיקנא דבכי הכל פסול אתייה לא משכח להו: **לא** [8] **מלח ולא הניף ולא הגיש.** לא דקדק בסדר תנופה קודמת למליחה כדתניא [9] סוטה (דף יט.) והניף והגיש קמץ ומלח והקטיר ועוד אמרינן בגמרא לקמן (דף כ.) דאין לומר לא מלח הכן אלא זר וכי תעלה על דעתך שזר קרב אלא מזבח והיינו משום שהיתה המליחה אחר תנופה והגשה: כי

ד א מי"י פי"ג מהל' מע"ק הל"ח:

ב [מיי' שם הלכה י]:

שיטה מקובצת

א) למצת מדותי כו' למצת מדותיו: ב) עד אחת: ג) הן ר' הן: ד) שנית לך משנת: ה) אביידתי איהו נמי פלוגתא: ו) מפני פלוגתא: ז) אבידתי דאהדר: ח) שפתה'. פירש"י דלאחר אפייתן כו' משמע מתוך פי' דאין פתיתה במנחת סולת כי אם במנחות הנאפות כמו מחבת או מרחשת וכן פי' בחומש ולקמן משמע דכולן באות חלות אלא שהמנחת סולת היתה נקמצת קודם אפיה ומ"מ בכולן היתה פתיתה: ט) עיבובא כתיב: י) הן ר' הן: יא) דברי הכל פסול אתייה לי ליוסף הבבלי מאי החזרת לי אבידתי הא. אות ה' ותיבת לי: יב) נמחק: יג) פסול: איהו נמי. ר' אליעזר בן שמוע: פלוגתא קאמר ליה. כשאר התלמידים שלא הודו ליוסף הבבלי דדברי הכל פסול: יג) נמי לדברי: יד) סולת. וחזור ויצק שמן ובולל: טו) לא יצק לא: טו) מה"ד שפתתה: יז) ופתתן פתים מרובות: יח) דהא נאמרה יציקה בויקרא במנחת: יט) מקום שחזר ושנה במנחה אינו אלא לעכב ל"א דכתיב והשאר נמחק: כ) יחידה. ופי' דא"כ הוה ליה למימר כאחת ולא עד אחת והוא גרים עד לאחת פי' עד מאד וחביבו בזבחים בפרק השוחט הפסח בתוספתא אמר רבי פעם אחת היינו [ירושבים] לפני ר' אליעזר והיה יושב לפנינו אסי הבבלי והיה חביב לו עד לאחת. קצרתי: כא) לא יצק לא בלל. ג' מתנות שמן היו שם אחד מתן שמן קודם הסולת ואח"כ נותן שמן ובלל וזהו בלילה ואח"כ נתינת שמן שלישית ושמה יציקה ולא דקדק לשנות כסדר שהרי בלילה קודם יציקה וכן לא מלח:

ור' יהודה סבר בהנך פליגי להניח דברי הכל פסול מאי טעמא גזירה מקצת דמו אטו כל דמו וכל דמו פסולא דאורייתא [6] **אמר להם רבי יהודה אי אתם מודים לי שאם הניחו למחר שפסול חישב להניחו למחר נמי פסול ואתא ר' אלעזר למימר אף בזו ר' אליעזר פוסל וחכמים מכשירין וסבר ר' יהודה להניח מדמו למחר דברי הכל פסול והתניא אמר רבי כשהלכתי** [6] **למצות מדותי אצל ר' אלעזר בן שמוע ואמרי לה למצות מדותיו של ר' אלעזר בן שמוע מצאתי יוסף** [3] **הבבלי יושב לפניו והיה חביב לו ביותר עד** [3] **לאחת אמר לו רבי השוחט את הזבח להניח מדמו למחר מהו** [3] **אמר לו כשר ערבית אמר לו כשר שחרית אמר לו כשר צהרים אמר לו כשר מנחה אמר לו כשר אלא שר' אליעזר פוסל צהבו פניו של יוסף הבבלי אמר לו יוסף כמדומה אני שלא כיוונו שמועתינו עד עתה אמר לו** [3] **רבי הן אלא שר' יהודה פסול שנה לי וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי עכשיו ששנית לי פסול החזרת לי אבידתי זלגו עיניו דמעות של רבי אלעזר בן שמוע אמר אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבין עליכם ביותר קרא עליו המקרא הזה** [1] **מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי וגו' הא מפני שר' יהודה בנו של ר' אלעאי ורבי אלעאי תלמידו של ר' אליעזר** [3] **לפיכך שנה לך משנת רבי אליעזר ואי סלקא דעתך דברי הכל פסול אתייה מאי החזרת לי** [3] **אבידתי איהו פלוגתא קאמר ליה אלא מאי כשר ור' אליעזר** [6] **פסול פוסל אתייה אי הכי מאי הא מפני** [1] [7] **(פלוגתא) אנן נמי פלוגתא קא מתנינן אלא לעולם דברי הכל פסול אתייה ומאי החזרת לי אבידתי** [1] **דהדר ליה מיהא שום** [5] **פסלות בעולם: מתני' לא** [8] **יצק לא בלל ולא פתח ולא מלח ולא הניף לא הגיש או** [9] **שפתתן** [2] **פתים מרובות ולא משחן כשירה: גמ' מאי לא יצק אילימא לא יצק כלל עיכובא** [10] **כתב בה אלא לא יצק** [11] **כהן אלא זר אי הכי לא בלל נמי לא כהן אלא זר הא לא בלל כלל פסולה**

והתנן

[1] [זבחים לו.], [2] תוספתא דזבחים פפ"כ, [3] [שחרית אמר לו כשר להריס כו' מנחה כו' ערבית א"ל כשר אלא שר"א כל"ל וכ"ה בתוספתא], [4] מאי הא מפני הא תנן. ל"ק, [5] פסול בפ"י, [6] [לקמן כ.], [7] ג"א ופכבו, [8] בשמן. ל"ק, [9] ג"א ובילקה, [10] דלאחר אפייתן פותתן וקומץ שנאמר כו' כגון מרחשת ומתפה כו'. ל"ק, [11] [ויקרא ב], [12] [העומר], [13] נאמר בגזר. ל"ק, [14] לרבי. ל"ק, [15] והא קא מחשב כו'. ל"ק, [16] מתכילת מזבח לאכילת אדם כו'. ל"ק, [17] נמי שמואל. ל"ק, [18] [אלעזר רש"ש], [19] [לפנינו שם לא מזכר ומלח אלא רק אותא שם הניף והגיש קמץ והקטיר בה בגמרא שם שנמרא שבמסעות גם בכ"מ בפ"ג דין מו מהל' סוטה אשר העתיק המשנה והגמרא לא מזכר מדין מליחה ולאיתי שגם בפתהלין פב: ד"ה המולח וכו' העתיקו תוס' הניף והגיש קמץ ומלח והקטיר ע"ש ג"כ בגלה להדיא דגרסתם היה כך בפרק המשנה דסוטה יט. וגם בגמ' דשם],

תורה אור השלם

1. מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי:
תהלים קיט צז

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור' אלעזר פוסל אתייה כל"ל ותיבת פסול נמחק: (ב) רש"י ד"ה לא הגיש וכו' בשמעתא הפ"ד ואח"כ מ"ה פתים מרובות פתיתה לאחר:

מוסף רש"י

אי אתם מודים לי שאם הניחו למחר שפסול. דדם נפסל בשקיעת החמה (זבחים לו.).

ור' יהודה סבר בהנך פליגי להניח דברי הכל פסול מאי טעמא גזירה מקצת דמו אטו כל דמו וכל דמו פסולא דאורייתא הוא כדמפרש במסכת זבחים בפ' כל הפסולין (דף לו.) תרי קראי כתיבי בגותר כו':

למנות מדותיו. לידע מילוי תלמודיי ולשאול ספיקותיי: **למנות מדותיו.** ללמד ולמנות מה שר' אלעזר חכם ממני: **והיה חביב.** יוסף לרבי אלעזר וספרו[1] בהלכות עד שהגיעו להלכה אחת של זבחים. לשון אחר והיה חביב ליוסף כל מה שרבי אלעזר מלמדו עד שהגיעו להלכה אחת: **להכו פניו.** מחמת שמחה: **שלא ייוונו שמועתיו.** כלומר דלא סליק לך אליבא דהילכתא כל דאמרי לך עד השתא: [2] **רבי הן.** כוונת וכוונת אלא משום הכי להכו פני השתא שר' יהודה פסול שנה לי: **ולא מלאתי.** והייתי מתיירא שמא שכחתי: **הא מפני.** הא משמע לשון טעם. כלומר הרי מפני שרבי יהודה בנו של רבי אילעאי ורבי אילעאי תלמידו של רבי אליעזר כדאמרי' במסכת סוכה בפרק היסן (דף כז:) מעשה ברבי אילעאי שהלך להקביל פני ר' אליעזר כו': **שנה לך משנת רבי אליעזר.** ולא שהלכה כן אלא חביבה היתה עליו ושנאה לך: **ומי סלקא דעתך רבי יהודה דברי הכל יא] פסולה אתייא.** לרבי יוסף הבבלי מאי החזרת לי אבידה הא לא אמר ר' אלעזר בן שמוע כר' יהודה וקשיא למאן דאמר לעיל ר' יהודה סבר להניח דברי הכל פסול [3]: **אלא מאי.** אתייה ר' יהודה כשר לרבנן ור' אליעזר פוסל א"כ מאי הא מפני דמשמע מפני שחביבה עליו שנאה ולא שהלכה כן היא הא אין נמי [3] דברי ר"ל בן שמוע פלוגתא מתנינן לר' יהודה (בזבחים דף לו.): **מתני' לא יצק.** היינו יציקה אחרונה דבתחילה נותן שמן בכלי ואח"כ סולת [4] וכולל וחוזר ויוצק שמן והכי מפרש בפ' אלו מנחות נקמצות (לקמן עד:): [5] **(לא יצק) לא בלל כשר** [6]. וכגון שנתן כל הלוג במתן הראשון שהוא קודם לעשייתה דליש [7] מיקר שמנה אמרו בפ' קמא (לעיל יא.). פסולה: **לא פתח.** [8] שנאמר פתות אותה פתיס [9]. ואע"ג דבמנחת מחבת הוא דכתיב ה"ה לכל המנחות הנאפות תחילה כגון מחבת ומרחשת ומאפה שכולן בחוט עשר עשר ומצוה לפותתן כולן ואח"כ קומץ וזה אם לא פתח אלא כדי קמילה כשר כדאמרינן באלו מנחות (לקמן דף עה.): **לא הניף.** במנחת חוטא [10] וקנאות דטעונות תנופה בפרק כל המנחות (שם סא.): **לא הגיש.** בקרן דרומית מערבית כדמפרש בשמעתא [יט:] [11]: **פתתה.** לאחר שפייתן פותתן וקומץ כדמפרש באלו מנחות (לקמן דף עה.). ופתתן [12] מרובות גדולות יותר מדיין המפורש בשאר מנחות נקמצות (שם דף עה:) מנחת ישראל כופל אחד לשנים ושנים לד': **ולא משחן.** לותן הטעונות משיחה כדכתיב וקריבי מנחת משחים בשמן (ויקרא ז): **גמ' עיבובא כתיב בה.** הכא [13] נאמר יציקה במנחת הסולת ושנית במנחת מחבת ואמרינן לקמן (דף יט:) כל מקום [14] שהחזיר ושנה הכתוב בתורת מנחה אינו אלא לעכב. אי נמי דכתיב (ויקרא ב) ויצקת עליה שמן מנחה היא מנחה ולא שלא יצק מנחה דכל היא עיכובא. ואף על גב דדרשינן ליה באלו מנחות (לקמן דף עה.) למעוטי מנחת מאפה מיציקה שמעינן נמי עיכובא מייניה:

והתנן

עין משפט נר מצוה

ד א מי"י פי"ג מהל' מע"ק הל"ח:

ב [מיי' שם הלכה י]: